

התמונות: עופר בראל / אפרת סמיל / אהודן

סביון ליברכט

יהודית קציר

נעה ידלין

נאוה מקמל עתיר

מיכל זמיר

שהרה בלאו

לבד בחדר הכתיבה

תחושת הלבד לא מאיימת על מי שבחרו להיות סופרות. להפך, הן מייחלות לה. 'ליידי גלובס' מציג את הסופרות המובילות בישראל. פרויקט מיוחד

רז סמולסקי, סוניה מרמרי, גלית חתן, שני אשכנזי :: צילום: יונתן בלום

נעה ידלין: "הבדידות המוחלטת שכרוכה בעיסוק הזה מתאימה לי - במובן זה שאני היחידה שמשפיעה על התוצאה. מתאים לי להיות המכריעה היחידה"

lady

ישמלה: קום איל פון

קל לי להיות לבד נעה ידלין

להיות לבד. "אני אוהבת להיות לבד וקל לי להיות לבד. זה לא עונש מבחינתי, ואפילו הייתי אומרת שהבדידות המוחלטת שכרוכה בעיסוק הזה מתאימה לי - במובן זה שאני היחידה שמשפיעה על התוצאה. מתאים לי להיות המכריעה היחידה. בנוסף, הבדידות לא קשה לי כי אני עושה עוד דברים מלבד כתיבה, שמחייבים פגישות ויציאה מהבית. אני לא חיה בצינוק."

משמעת כתיבה. "יש לי משמעת כתיבה מאוד גבוהה ואני צריכה להתאמץ בשביל לקום מהכתיבה ולא בשביל לשבת לכתוב. זה גם הדבר שאני הכי אוהבת לעשות בעולם, אז אני לא צריכה להתאמץ בשבילו". **משבר כתיבה.** "כתיבה מורכבת מאינספור משברונים קטנים. כל ספר הוא אוסף של משברים. כמעט כל מעבר בין פסקה לפסקה ופרק חדש זה מיני משבר; צריך לבחור כל מילה ויש אינספור הכרעות שצריך לקבל. היו לי גם דברים גדולים יותר, כמו שלא ידעתי מה יהיה הסוף של הספר. אם אני תקועה אני פשוט יושבת מול המחשב ומקדישה זמן לפתרון הבעיה. אני לא מצפה שזה יקרה לי כשאני ארוץ או אבהה בגלים בים". **העידן הדיגיטלי.** "אני נמצאת בפייסבוק ואמנם יש לי 5,000 חברים, אבל אני לא

פעילה במיוחד, כי זה רוצח זמן. אני מגלה שאם הגבתי לפוסט בטעות, אחר כך אני עובדת בזה חצי יום. ב-90% מהמקרים כשאני כותבת פוסט, אני מתחרטת ומוחקת אותו. אפשר לומר שההשפעה של פייסבוק היא בשתיית הזמן שאין לי בחיים. מצד שני, אם לא הייתי יודעת מה זה פייסבוק לעומק, הייתי נכה בלהבין את העולם שאני חיה בו ולא הייתי יכולה לכתוב עליו".

כתיבה בעידן הדיגיטלי. "מעניין אותי לכתוב על העולם הנוכחי, על עכשיו. ברגע שכותבים על עכשיו, הטכנולוגיה היא חלק מזה וזה נוכח בספרים שלי, יש התכתבויות ווטסאפ ופייסבוק. הכתיבה עצמה השתנתה לא בכלל הטכנולוגיה, אלא בגלל שאני השתיתי והתבגרתי".

הזנה אינטלקטואלית. "כל דבר שאני צורכת מזין אותי אינטלקטואלית. גם פוסט הכי טפל בפייסבוק מזין אותי, בכך שזו עוד הבנה לגבי איך הנפש האנושית פועלת ואיך העולם עובד. העולם לא מורכב רק מהגות, אלא גם מהמון יום יום, וזה לא פחות חשוב מדברים נשגבים. אני סופגת הכול".

עקבות ההתבגרות. "החיים מלאים בהמון חוויות קשות, קשיים והתמודדויות. בערך שלוש פעמים בשבוע אני מברכת שיש לי את הכלי של הכתיבה, שמאפשר לי להתמודד עם החיים. זו ממש גאולה. לא משנה מה קורה לי או מה אני מרגישה, אני יודעת שאני יכולה לכתוב על זה וזו ישועה". **הסופרת הישראלית האהובה עליי.** "ענת

עינהר. היא סופרת נורא מקורית, נורא מעניינת, חפה לגמרי מקיטש וגם מקיטש מוסווה, ויש אצלה שילוב נדיר בין ספרות מעולה לבין ספרות מהנה".

יש כוח בבדידות נאוה מקמל עתיר

להיות לבד. "הלבד שמכתיב העיסוק הוא המנגנון המאפשר לי את הכתיבה. את מתמכרת ללבד הזה, ועם הזמן אי אפשר בלעדיו. כשאני כותבת ספר, אני פרושה מהעולם. אין מותרת בו דריסת רגל אלא למורשים בלבד, ולעתים אפילו זה לא. ככל שהספר נמצא בשלבי כתיבה מתקדמים, כך גדלות פרוטות הזמן שאני מתנתקת מהעולם. יש כוח בבדידות הזו. אתה הולך ביער ומקשיב רק לקול צעדיך שלך, לנשימות שלך, לפעימות לבך בלבד. רק כשאתה קשוב לעצמך לחלוטין, אתה יכול לכתוב באמת. טוב היות האדם לבדו כשהוא כותב".

העידן הדיגיטלי. "להבדיל מאחרים, לא הסתערתי על חידושי בנפש חפצה. אני חשדנית כלפי חלק מהדברים שהוא מציע, כי יש בהם הכחדה של המהות הקדמונית של הקריאה. אני אוהבת ספר בשר ודם, או כמו שאני קוראת לו 'ספר בשר ודף', שמשמיע רחש נשימות כשמעבירים דפים, שאפשר לגעת בו, להניח על המדף, לחזור אליו

"את מתמכרת ללבד הזה, ועם הזמן אי אפשר בלעדיו"

▶ נאוה מקמל עתיר: "יש כוח בלבד. אתה הולך ביער ומקשיב רק לקול צעדיך שלך, לנשימות שלך, לפעימות לבך בלבד. רק כשאתה קשוב לעצמך לחלוטין, אתה יכול לכתוב באמת"

לכתוב לפחות 3-4 שעות ביום, ובשבועות שפויים אני מפרגנת לעצמי יום שלם של כתיבה מהבוקר עד הערב, אבל זה לא קורה הרבה. יש גם שעות שהן קבועות כל השנים: יום שישי אחר הצהריים."

הזנה אינטלקטואלית. "קסם הפודקסטים שנגלה לי לאחרונה הוא אוקיינוס מידע אדיר, שמלווה אותי בנסיעותיי הרבות. אני גם צרכנית אובססיבית של תיאטרון."

רגעי התעלות. "מופיעים אחרי חודשים ארוכים, כשאני מבינה פתאום איך הספר שאני כותבת צריך להיות. זה הרגע שבו תוואי העלילה נהיר לי עד תומו, הדמויות ברורות לי ואני יודעת שיש לי ספר."

הסופרת הישראלית האהובה עליי. "מירה מגן. הקריאה בספריה מסבה לי הנאה גדולה. יש לה יכולת לספר סיפור, למצוא את הלא צפוי בבנאלי ולהפיתע. העברית שלה נפלאה, ויש לה את המיניון הנכון של ציניות, כמו תבלין עם מספר גרגרים מדויק."

צילום: מירה ממון

אין כמו להיות לבד מאיה ערד

להיות לבד. "יש כאן הנחה מובלעת, כאילו מובן מאליו שאני מעדיפה לא להיות לבד, וזה רע הכרחי שנובע מהכתיבה. האמת הפוכה: אין כמו להיות לבד. זה לא מקרי שאני כותבת ולא עובדת בקבלת קהל."

שלטון יחיד. "חברתי הסופרת נעה ידלין אמרה פעם שבכתיבה אתה השליט היחיד,

המשוררת. ככל שהתקדם הספר, הלכה הכתיבה ונעשתה איטית יותר, מייסרת, כאילו משהו בי מבקש לדחות את הקץ. שלא יגיע היום ההוא של ה־16 באפריל 1931 שבו נגמר הכול. ידעתי שכל עמוד שאני כותבת מוביל את רחל אל מותה, ובאיזה אופן לא מודע, לא יכולתי ללכת איתה לשם. אחרי שלוש שנות כתיבה הבנתי שאני חווה משבר, ושבמלחמות זה לא ילך. הצעתי לרחל פרידה זמנית, והיא חשבה שזה רעיון טוב. "השארתי אותה על שולחן הכתיבה, והתחלתי לכתוב מחזה. הכתיבה הזו אפשרה לי את הריחוק המתבקש מרחל, את הגעגוע להמשיך לכתוב אותה, ואת הכמיהה לתת לה חיי נצח."

משמעת כתיבה. "אני מסמנת אותה ביומן, נותנת לה שעה ומקום. אני תמיד מתחילה את השבוע בידיעה מהן שעות הכתיבה שסגרתי לי לאורך השבוע. אני משתדלת

ולמצוא בו סימנים של קריאה ראשונה. "פעם ראיתי בשדה התעופה מישהי קוראת ספר שלי באייפון, ומוחה דמעה. לא אמרתי לה שזו אני שכתבתי, מה זה משנה בעצם, הרי אפילו הקדשה לא יכולתי לכתוב לה. עם ספרים מושמעים קשה לי עוד יותר, וזו הסיבה שרק לחלק מספריי נתתי את הסכמתי שיוקלטו."

כתיבה בעידן הדיגיטלי. "העלילות מושפעות מן הקדמה כשאת כותבת ספר על ההווה. לסיפורים שלי נכנסו סמארטפונים, והשפיעו על ההחלטות של הגיבורים שלי ועל סדר יומם. את כל זה אני מניחה בצד כשאני כותבת רומן היסטורי. יש איזה תענוג שלא מצלצלים לך ניידים בסיפור, שאין ווטסאפ, שאנשים כותבים מכתבים בכתב יד."

משבר כתיבה. "בספרי האחרון 'יד אחות' אני מספרת את סיפור חייה של רחל